

Man met een missie

Wilco van Rooijen

De 41-jarige beroepsavonturier was vorig jaar augustus wereldnieuws toen hij, na een geslaagde toppoging, drie dagen vermist werd op de gevaarlijkste berg ter wereld, de K2. Verdwaald tussen de bergreuzen vond hij op goed geluk een uitweg, terwijl elf andere klimmers het leven lieten – het op twee na grootste drama uit de bergsport. Van Rooijen verloor al zijn tenen maar niet zijn tomeloze ambitie. “Je een doel stellen en alles doen om dat te bereiken, dat is de kick.”

Harmen Lustig Fotografie: Peter van Breukelen

Wat is je mooiste herinnering aan de K2klim?

De top. Die bereiken is euforisch. Je ziet de kromming van de aarde, en doordat je op bijna negen kilometer hoogte zit, is de UV-straling zo intens dat de lichtinval en de kleurschakeringen totaal anders zijn. Je kijkt omhoog en de lucht is gewoon zwart, ook al is het overdag. En je ziet de schaduw van de K2 bóven de horizon uit, en jij staat daarboven op.

De wereld aan je voeten...

Dat gevoel ja. Als je neerkijkt zie je overal bergen en je beseft hoe oneindig ver je van alles verwijderd bent. Aan de ene kant heb je China, aan de andere Pakistan, en India ligt ook nog in buurt. Je ziet alleen maar bergen, de natuur is zo machtig, het is woest, er is niks wat wij naar onze hand hebben kunnen zetten. Je mag daar zijn voor een fractie van een tijdsduur, maar bij de eerste de beste wind zijn al je voetstappen weg en is het alsof je er nooit geweest bent. Dat is magnifiek.

De afdaling werd een drama. Spijt van de toppoging?

Nee, geen spijt, we zijn nog steeds trots op wat we bereikt hebben. Maar als we het van tevoren hadden geweten, waren we niet gegaan. Niemand wil zijn tenen en zijn teammaten verliezen. Als dat toch gebeurt, moet je op de blaren zitten. We wisten wat we deden. Het zijn de wetten van de natuur. En ja, die zijn hard.

En jij, ben je ook zo hard?

Het zal hard klinken, maar die overleden klimmers hebben wél gedaan wat hun hart hun ingaf. Ze hebben het maximale uit hun leven gehaald. Als ze tachtig of negentig waren geworden zonder dat ze hun passie gevolgd hadden, waren ze minder gelukkig geweest, dat is mijn vaste overtuiging.

Vind je het een mooie dood?

Ja, ik vind het een mooie dood. Als ik voor een baas zou werken en op een dag te horen krijg: je bent ziek, je gaat dood, dát zou ik onverteerbaar vinden, dan val ik in een groot gat. Want wat heb ik dan voor mezelf gedaan? Mensen zeggen: waarom klim je, het is toch levensgevaarlijk? Nou, ik klim want ik wil leven, zeg ik dan. Maar je gaat er toch aan dood als je niet oppast? Ja, maar als ik het niet doe, ga ik pas écht dood – daar krijg ik geen energie van.

Welke basiskaraktertrekken heb je nodig als extreme avonturier?

Je moet uitiem kunnen samenwerken. Incasseringsvermogen is belangrijk, want

hoe je het ook wendt of keert, vroeg of laat krijg je klappen. En ja, je moet pijn kunnen lijden.

Zoals jij op de K2 hebt gedaan. Je bent al je tenen kwijt.

Ik heb lang het idee gehad dat het goed zou komen, maar dat was tegen beter weten in, want ik had derdegraads bevriezingen. Eerst ziet het er nog niet zo heftig uit, geen bloed, het is alleen donker. Dan begint het afstervingsproces en wordt het een bloedige toestand. Dat proces duurt vijf, zes weken en is erg pijnlijk. Je moet het gewoon laten gebeuren, in de hoop dat het lichaam nog een millimeter of wat terugwint. In mijn geval is dat niet gelukt omdat het weefsel al

te ver heen was. Als je drie dagen zonder drinken en met een tekort aan zuurstof op die hoogte hebt gezeten, mag je alleen maar blij zijn dat het alleen je tenen zijn.

En nu?

Het is nu aan het herstellen, er staat twee jaar voor. En geloof het of niet, ik ben weer aan het hardlopen. Mijn revaliderend arts in het ziekenhuis wilde er niet aan, maar via het militair revalidatiecentrum in Doorn heb ik nu hardloopschoenen met een carbonplaat erin gekregen – die plaat neemt de functie van mijn tenen over. Ik ben hartstikke blij dat het lukt. Kijk, bij het klimmen is het niet zo'n probleem, die schoenen zijn van zichzelf stijf door de stijgijsers, en tijdens gewoon lopen, heb ik geen noemenswaardig probleem.

Je wilt weer gaan klimmen?

Natuurlijk! Klimmen maakt voor mij het leven waardevol.

Wat is de kick van bergsport?

Het gaat echt ergens over. Met je team stel je je een doel en je doet alles om dat te bereiken. Je gaat letterlijk voor elkaar door het vuur om die top te halen. En die top, dat is het gekke, die vertegenwoordigt eigenlijk geen waarde. Je doet het vanuit een innerlijke drang. Die bergtop is het afrekenmoment, waar het vooral om gaat, is de weg er naartoe.

Eigenlijk kan 'de top' alles zijn, het gaat om de uitdaging?

Als het extreem is, kan het voor mij in ieder geval heel veel zijn, ik ben naar de Noord- en de Zuidpool geweest, heb woestijnen doorkruist, al ligt mijn liefde in de bergen. Onderzoek heeft allang uitgewezen dat mensen die zich doelen stellen – ook in het maatschappelijk leven – verder komen dan mensen die dat niet doen. Dat doel moet wel realistisch zijn, want als het te hoog gegrepen is, krijg je er alleen maar stress en angst van. Naarmate je meer ervaring opbouwt, wordt de uitdaging die je jezelf stelt in de ogen van anderen extreem, maar voor jou is het normaal, je hebt je ontwikkeld, je voelt je op je plek, je denkt dat je het aankunt. Gezonde spanning, gezonde stress. Als ik mijn uitdagingen niet voldoende op niveau kies, wordt het voor mij saai. Maar is de balans goed, dan kom je in een *flow*. Met z'n allen onderneem je iets wat werkelijk ergens over gaat, er zijn geen

grenzen, alles in dienst van het gemeenschappelijke doel.

Teamwork als leidraad?

Ja. In de bergen ben je op elkaar aangewezen, zonder teamwork ben je verloren. Die berg is een klomp koude stenen als je het analyseert. Wat maakt het zo mooi? Dat er heroïsche dingen gebeurd zijn, daardoor krijgt die berg een verhaal, daardoor krijgt het impact, en daardoor boezemt die berg ontzag in.

Bij zaalvoetbal gaat het ook om teamwork.

Weet ik, op een goed kantoor ook. Maar als ik op kantoor zit, haal ik niet het maximale uit mezelf. Ik geef een voorbeeld van mijn fascinatie. Bij mijn beklimming van de Everest zonder zuurstof was ik met een sherpa door het oog van de naald gegaan. Op 8.300 meter hadden we in foetushouding in elkaar gelegen omdat we stierven van de kou. Een paar weken later zit je dan in de stad met een biertje op een terras en zie je de mensen langs lopen en heb je samen het gevoel: ja, wat weten zij nou wat leven is. Je hoeft het niet eens uit te spreken, het is mooi om dat samen te delen, om samen te hebben gevochten voor het leven.

Afzien als levensvervulling?

Dat vechten op zich is niet leuk, het is ook geen doel, maar het verrijkt wel enorm. Om het ware leven te leren kennen moet je tegenslagen meemaken. Kijk, ik richt mijn leven ook zo in dat ik zo weinig mogelijk tegenslagen heb, maar juist in die tegenslagen valt veel te leren, die maken het interessant. Uiteindelijk kom je er sterker uit, hoe verschrikkelijk het ook is.

Waar let je op bij het samenstellen van een team?

Karakters die elkaar aanvullen. Bij de laatste K2poging hadden we bijvoorbeeld twee jonge honden meegenomen, een van 26 en een van 29. Twee totaal verschillende figuren. De een had humor en een enorme conditie, een valkuil voor hem zou kunnen zijn dat hij zijn grenzen niet kende, in de bergen kan dat dodelijk zijn. Die andere was rustig en technisch erg goed. Die eerste wilde altijd wel de kar trekken, maar als het echt op techniek aankwam moest hij zijn plekje afstaan. Ze hebben veel van elkaar opgestoken. In de voorbereiding op een

expeditie test je je mensen ook. Dan gaan we klimmen in de Alpen, om elkaar te leren kennen onder minder makkelijke omstandigheden. Is hij in de grootse sneeuwstorm nog steeds zo behulpzaam en aardig of sluit hij zich dan af? Dat is iemands karakter, en dat leer je dan kennen. Het gaat erom of mensen oog voor elkaar blijven houden, met risico's om kunnen gaan en geen domme dingen doen.

Hoe zou jij je stijl van leidinggeven omschrijven?

In principe bespreek ik alles, want iedereen moet achter de genomen besluiten kunnen staan. Als expeditieleider kan ik moeilijk opleggen dat je risico's neemt, dat moet uit je zelf komen. Iedereen heeft zijn eigen verantwoordelijkheid. Waar ik me vooral verantwoordelijk voor voel is de voortgang van de expeditie, het grotere plaatje. De strategie. Je bent constant aan het schaken: hoe richt ik het zo in dat we met goed weer naar die top kunnen?

“Het zal hard klinken, maar die overleden klimmers hebben wél gedaan wat hun hart hun ingaf. Ze hebben het maximale uit hun leven gehaald”

Hoe blijf je gefocust tijdens een klim? Ik neem aan dat je ook mindere momenten hebt.

Tijdens de samenstelling van het team zoek je mensen die rust bij elkaar kunnen vinden op moeilijke momenten. Iedereen weet: er zit een kans in dat het niet lukt, sterker, er zit zelfs een serieuze kans in dat je de expeditie niet overleeft. Tijdens trainingen visualiseer je dat je het moeilijk zult krijgen, je kent je valkuilen, en daar ben je op voorbereid. En toch zul je onherroepelijk een keer breken. Maar dat is het mooie van een team, dat breekt nooit tegelijkertijd. Je slaapt elkaar door de moeilijke momenten.

Jij hebt het telkens over het team, hoe zit het met verhalen over bergbeklimmers die elkaar in de laatste fase stervend achterlaten omdat het maar om één ding gaat: die top?

In mijn team zou ik dat niet accepteren. Klimmers die dat doen zijn geen teamspeelers, het zijn *Einzelgängers*. In het zakenleven heb je ook directeuren die op eigen winstbejag uit zijn en als ze opstappen zie je zo'n bedrijf in elkaar donderen, vaak staan

ze dan nog te lachen ook. Is dat dan de juiste directeur voor dat bedrijf geweest? Nee dus. In onze sport heb je ook dat soort idioten, en helaas krijgen zij buitensporig veel media-aandacht. Tegelijk is het zo dat er in het hooggebergte andere wetten gelden, of beter: er zijn geen wetten meer. Je moet je voorstellen dat je al uren in touw bent tijdens de laatste fase van een toppoging – bij de K2 bijvoorbeeld zeventien uur –, je zit boven de achtduizend meter, hebt zuurstof- en slaapgebrek, puur op intuïtie neem je dan beslissingen. En ja, dat kunnen wel eens de verkeerde zijn – blijkbaar zit jij als persoon zo in elkaar. Daar kom je pas achter als je voor zo'n dilemma staat. Achteraf is het makkelijk oordelen. In het bedrijfsleven zullen dit soort dingen niet gebeuren, want dan gaat het nergens over, ja, het gaat over geld of over promotie...

Heb jij zo'n dilemma meegemaakt?

Laatst op de K2. Ik ben langs Koreanen afgedaald, die gevallen waren. Ze hingen

langs een loodrecht stuk rots, op een meter of twee van elkaar, ze konden wel praten, maar ze konden niets voor elkaar doen. Ze waren door andere touwen heen gevallen, het was een wirwar, de eerste hing zelfs op zijn kop en kon niet meer overeind komen. Ik was aan het afklimmen zonder touw, omdat ik verdwaald was. Een van hen vraagt me om een extra paar handschoenen, dus die geef ik, en ik zeg: “Ik kan niks doen, als ik je los snijd dan donderen jullie naar beneden, zodra ik in het kamp ben, stuur ik hulp omhoog.” “Nou,” zegt hij, “via de radio heb ik contact gehad, dus er is hulp onderweg.” Ik weer: “Dat is fijn om te weten, maar ik moet er nu als een haas vandoor, want anders overleef ik het zelf niet.” Ik was namelijk sneeuwblind aan het worden, dat was ook de reden dat ik mijn kameraden vaarwel had gezegd, voor mij was de klok aan het aftikken. Als ik nog langer op die hoogte was gebleven, was ik echt sneeuwblind geworden, en als je niets meer ziet, is het afgelopen, dan is het gewoon klaar. Achteraf kun je zeggen: dat is asociaal, hij laat iemand daar gewoon hangen. Inderdaad, ik heb iemand laten hangen, dat klopt. Op dat niveau is het heel

radicaal kiezen, want je voelt wel aan: dit gaat niet lukken, als je denkt dat het wél een kans van slagen heeft, zul je het maximale proberen.

Hoe kwam het dat je verdwaald was?

Een stuk onder de top hadden we vaste touwen achtergelaten, daarvandaan was de route aangelegd tot het laatste kamp. Maar die touwen waren weg. Achteraf weten we dat ze door de natuur vernietigd waren, maar dat wisten we toen niet, en daardoor ben je in de war. We dachten: we zitten verkeerd en we moeten net zo lang zoeken tot we de juiste plek vinden. Maar als je al een nacht en een ochtend hebt gezocht, begint de paniek en gaan mensen eigen beslissingen nemen. Achteraf zeg ik: hoe is het mogelijk? Mijn beste klimmaat was erbij, al 25 jaar klimmen we samen, en je houdt elkaar altijd in de gaten. Als je sneller bent, wacht je ergens. Nu zijn we elkaar uit het oog verloren en iedereen is als een zombie met oogkleppen op een kant op gelopen. We waren zo aan de grenzen van ons kunnen dat er blijkbaar een overlevingsinstinct loskwam, dat bepaalt dat je op een bepaalde manier gaat handelen.

Normaal praat je, je overlegt, je discuteert, maar je zit al zo lang zo hoog dat er geen zuurstof meer is voor die discussie, je krachten zijn op, je hebt geen water, je denkt: jongens dít is de weg, ik moet gewoon hierheen als ik wil overleven. De nacht ervoor hebben we met z'n allen nog een bivak gemaakt en zijn gaan slapen op een bizarre hoogte, allemaal met het idee: morgen komt de zon op, dan zijn we misschien wat uitgerust en komt het allemaal goed. Vervolgens heb je de hele nacht afgezien, je start met hernieuwde energie en verwacht een oplossing. Maar die was er niet. De oplossing was namelijk het touw. En dat was verdwenen.

Hoe heb je het overleefd?

Doorzettingsvermogen. Ik heb zolang op die hoogte gezeten dat ik eigenlijk allang dood had moeten zijn. Drie volle dagen, amper slaap, geen eten en drinken, zuurstofgebrek, en dat op ruim acht kilometer. Ik had geen idee meer waar ik was, maar ik had blijkbaar toch iets in me dat ik iedere keer weer ben doorgegaan. Ik kan niet vertellen of ik in slaap ben gevallen of het bewustzijn heb verloren, ik weet wel dat ik soms met mijn ogen dicht heb gezeten, 's nachts maar ook overdag, en ja, wie bepaalt dan dat je je ogen opendoet en weer verder

gaat? Voor hetzelfde geld vind je het wel best. Koude voel je niet meer, je ziet geen oplossing, iedereen heeft je verlaten voor je gevoel. Je bent superteurgesteld, je bent boos, je vraagt je af hoe het heeft kunnen gebeuren, alles verliep volgens plan, en toch zijn we elkaar uit het oog verloren, letterlijk en figuurlijk.

Is dat ook je grote kracht, doorzettingsvermogen?

Ja. Je kunt nog zo veel talent hebben, als daar geen doorzettingsvermogen bij komt, heb je er niets aan. Uiteindelijk is doorzettingsvermogen de reden dat ik hier nog zit.

Je klimt altijd zonder hulp van extra zuurstof.

Ik lever graag extreme prestaties, maar wil dat wel op eigen kracht doen. Het is niet natuurlijk om met een duikersfles vol doping – zo zie ik het – de berg op te gaan, zoals veel klimmers doen. Ze beweren dat het veilig is, maar ik vind het ook nog gevaarlijk. Ze rekenen uit hoeveel uur ze onderweg zijn en passen hun zuurstofvoorraad daar op aan, maar als er iets gebeurt, zoals laatst op K2, ben je de klos. De mensen die daar met zuurstof klommen zijn allemaal omgekomen, ik niet, omdat ik mijn lichaam had laten wennen aan die hoogte. De natuur dicteert de wetten in het hooggebergte, dus er zijn altijd risico's die je

niet kunt controleren. Dat onberekenbare is ook het mooie van het avontuur. Bij een marathon kun je uitrekenen wanneer je de eindstreep bereikt, dat is voor mij niet spannend.

Deel van de fascinatie is dat je kunt overlijden op een berg?

Dat niet, de uitkomst moet onbekend zijn, dát is voor mij belangrijk. Helaas is een foutje op een berg vaak onomkeerbaar.

Heb je behalve bergbeklimmen nog andere passies?

Paragliden. De beklimmingen heb ik altijd fantastisch gevonden – het uitzicht wordt mooier, je nadert je doel -, maar de afdaling is voor mij een opgave. Dan ben je niet meer gefocust, de schoonheid is eraf, je bent verrot, het hoort erbij, maar het liefst zou ik vanaf de top direct naar huis gaan. Zo ben ik met paragliden in aanraking gekomen. Wat zou dat mooi zijn, dacht ik, je neemt dat ding mee en je vliegt van de bergtop naar beneden. Vaak kan het ook, behalve bij extreme bergen. Zo had ik het plan om Everest af te vliegen met dat ding, helaas is het niet gelukt omdat het weer te slecht was. In het laatste kamp was duidelijk dat er die dag veel bewolking zou zijn en toen heb ik hem daar achtergelaten. Op die hoogte in bewolking vliegen is gekkenwerk, je ziet niet waar je

heen gaat. Twee jaar daarvoor had ik het ook geprobeerd, maar toen was het laatste kamp weggewaaid, inclusief die paraglider...

Is er een overeenkomst tussen een mooie vrouw en een uitdagende berg?

Ze lijken misschien onbereikbaar, maar dat zijn ze niet – niets is onbereikbaar. Grenzen zitten in ons hoofd. Kijk, als je zegt: "Jij kunt de Tour de France niet winnen, dus dat is een grens", zeg ik: "Ja, dat klopt. Maar als ik als klein jongetje die richting had gekozen, had ik wel kans gemaakt, dat weet ik zeker." Het is een kwestie van toewijding. Vergelijk het met wat ik net vertelde over het stellen van realistische doelen. Een uitdaging op niveau geeft de sensatie die bij je past, stel je hem te laag dan wordt het saai. Dat geldt voor een bergtop, en dat is bij een vrouw natuurlijk net zo.

Wat is de essentie van Wilco van Rooijen?

Een man met een missie. En die missie bestaat uit de dromen die hij telkens weer verzint om waar te maken. Over twee jaar sta ik waarschijnlijk weer op een berg. Met z'n allen aan de ontbijttafel in het besef dat er die dag maar één ding belangrijk is: hoe komen we een stapje dichterbij de top.

Je maakt het leven graag overzichtelijk?

Ja, het is heel basaal. In de bergen ligt mijn kledingsetje voor de komende zeventig dagen al vast. Eten? Een klein beetje variatie, maar het is supersaai. Je brengt het gecompliceerde leven zoals wij dat met z'n allen gecreëerd hebben terug tot de basis en dan doe je wat je nog wilt doen.

En dat is?

Datgene wat je met elkaar hebt afgesproken, en daar zet je alles op in: de top halen.

Wat is de kern van een geslaagd leven?

Dat je je hart gevolg hebt, dat je dingen hebt gedaan die voor jou van belang zijn. Wat dat is, moet iedereen voor zichzelf ontdekken. En zodra je het weet moet je het vooral verder ontwikkelen. Dat vliegwielt elk jaar weer een zetje geven in de hoop dat het steeds harder gaat draaien en dat je aan het einde van de rit zegt: het is helemaal fantastisch geweest.

